

เกร็ดความรู้จากการอบรม หลักสูตรระบบบริหารคุณภาพการศึกษาที่ประชุมอธิการบดีแห่งประเทศไทย ประจำปี ๒๕๖๘ เรื่อง การออกแบบหลักสูตรตามแนวทาง Backward Curriculum Design (BCD) รุ่นที่ ๑๑ ในวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๘ ผ่านระบบออนไลน์ มีสาระสำคัญดังนี้

แนวคิดหลักและการนำ Outcome-Based Education (OBE) / (Backward Curriculum Design, BCD) ไปใช้: การจัดการเรียนการสอนเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกัน(Constructive Alignment) หมายถึง การทำให้ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) กิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities) และ การประเมินผล (Assessment) สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักศึกษาได้บรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้

การออกแบบหลักสูตรตามแนวทาง Backward Curriculum Design (BCD) หรือ การออกแบบหลักสูตรย้อนกลับ เป็นกระบวนการวางแผนหลักสูตรที่เริ่มจากผลลัพธ์ที่คาดหวังก่อน แล้วจึงถอยกลับมาวางแผนขั้นตอนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกัน โดยมีขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

๑ กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (PLOs/CLOs) โดยเริ่มจากการตั้งคำถามว่า เมื่อเรียนจบแล้วผู้เรียนควรจะ รู้อะไร และ ทำอะไรได้บ้าง กำหนดให้ชัดเจนและสามารถวัดผลได้ (ระบุ PLOs ที่ต้องการให้ผู้เรียนบรรลุหลังสำเร็จหลักสูตร ผลลัพธ์เหล่านี้ต้องชัดเจน วัดได้ และสอดคล้องกับมาตรฐานของสาขาวิชา)

๒ ออกแบบการประเมินผล (Assessment Design) โดยวางแผนวิธีการวัดผลที่สะท้อนว่าผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้หรือไม่ ใช้การประเมินทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ เช่น โครงการ รายงาน การนำเสนอ การสอบปฏิบัติ เกณฑ์การประเมินควรสะท้อนระดับความสามารถที่ต้องการตาม PLOs

๓ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ (Learning Activities Design) โดยจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ เลือกเนื้อหา วิธีการสอน และกิจกรรมที่เหมาะสมกับ PLOs กำหนดลำดับการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาความรู้และทักษะของนักศึกษา เน้นการเสริมสร้างความเข้าใจอย่างต่อเนื่อง และการประยุกต์ใช้ความรู้

๔ เชื่อมโยงรายวิชากับ PLOs (Curriculum Mapping) โดยตรวจสอบว่ารายวิชาต่าง ๆ ครอบคลุม PLOs ทั้งหมดอย่างเหมาะสม ระบุว่ารายวิชาใดเป็นหลัก และรายวิชาใดเป็นเสริม มั่นใจว่าการเรียนรู้ถูกแนะนำก่อนแล้วเสริมสร้างซ้ำ (Introduction → Reinforcement → Mastery)

๕ การปรับปรุงและประเมินหลักสูตร (Continuous Improvement) โดยใช้ผลลัพธ์การประเมินเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรกับ PLOs ปรับปรุงเนื้อหา วิธีการสอน หรือกิจกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้

ข้อดีของการออกแบบหลักสูตรย้อนกลับ (BCD) ใน OBE:

- ๑ ทำให้หลักสูตรมุ่งเน้นผลลัพธ์ชัดเจน
- ๒ ช่วยให้ทุกรายวิชาสนับสนุน PLOs อย่างเป็นระบบ
- ๓ ลดความซ้ำซ้อนของเนื้อหาและกิจกรรม
- ๔ ทำให้การประเมินผลมีความหมายและตรงประเด็น

สรุป การออกแบบหลักสูตรตามแนวทาง Backward Curriculum Design (BCD) คือ การเริ่มออกแบบจาก “จุดหมายปลายทาง” แล้ววางแผนกิจกรรม และการประเมินให้พาไปถึงเป้าหมายนั้น ทำให้หลักสูตรมีความชัดเจนเป็นระบบ และตอบโจทย์ผู้เรียน